

Наоружавамо знањем

Програм ЕУФОР-а за оспособљавање и обуку
За БиХ

Дирекција за
Европске интергације

Пружање помоћи
БиХ на њеном путу
ка чланству у ЕУ

Стр. 17

Стр. 28

У овом броју:

- 03** УВОД
- 04** АКТИВНОСТИ ЕУФОР-а
- 06** ПСОТЦ
- 10** ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ
- 13** СПОРАЗУМ ЗА РАСТ И ЗАПОШЉАВАЊЕ У БиХ
- 14** ДРУШТВО, БИРО ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ХНК
- 17** РЕГРУТОВАЊЕ МЛАДИХ ОФИЦИРА
- 21** ЕУФОР ЕЛЕМЕНТ – БРИТАНСКЕ ЈЕДИНИЦЕ ЕУФОР-а
- 23** ЕУФОР–ов ПРОГРАМ ОБУКЕ И ОСПОСОБЉАВАЊА ОС БиХ
- 23** ИНТЕРВЈУ СА – ХАКАН АПЛАК, ЗАМЈЕНИК НАЧЕЛНИКА ШТАБА ЕУФОР-А
- 25** ЕУФОР И ОС ГРАДЕ МОСТОВЕ У БиХ
- 28** ЕУФОР–ова ОБУКА ЗА ОСОБЉЕ ОС БиХ и ГСС
- 30** БОГУМИЛИ, СТЕЋАК

ИМПРЕСУМ

EUFOR PAO, HQ EUFOR
Camp Butmir, Сарајево,
71000 Босна и Херцеговина
E-mail: teme@eufor.eu.int
www.euforbih.org

Потражите нас на:

ISBN 978-92-824-2740-8
doi 10.2860/22325

Редакција:
Алмина Башић

Уред за однос с јавношћу (ПАО):

Шеф ПАО-а, потпуковник Александар Пер, гласноговорница мајор Алис Вилијамс Алден, аналитичар медија капетан Николај Чол

Штампа:

АМОС ГРАФ д.о.о., Сарајево

Ове се новине не продају, не подлијежу порезу према статуту о оружаним снагама, потписаном у Уригхт Паттерсону - Зрачна база Даунтон, Охио, УСА - 21. новембра 1995. године.

Драги читаоци

С великим задовољством представљам вам ново издање часописа Теме. Од последњег броја, па до сада, тим ЕУФОР-а наставио је извршавати бројне задатке.

Један од тих задатака је наставак активности пружања подршке у обуци Оружаних снага Босне и Херцеговине (ОС БиХ). Оружане снаге БиХ, заиста, јесу снаге које представљају много више од војске, а то су најбоље показале током прољетних поплава које су задесиле цијелу земљу.

Не само да подржавају напоре БиХ на путу ка миру и стабилности, те испуњавају међународне обавезе кроз мисије у иностранству, већ имају потенцијал да буду у стању, са свим својим средствима, да пруже заштиту и помоћ цивилним властима током природних непогода. Након вјешбе „Заједнички напор“, коју смо водили заједно са Оружаним снагама БиХ, као и резервним четама из Аустрије, Велике Британије и Словеније, ЕУФОР наставља и даље да развија свој програм оспособљавања и обуке ОС БиХ. Циљ је стварање ефикасне војске која је, поред конвенционалне улоге, такођер способна, уколико је потребно, да подржи бх. власти у хуманитарној улози, у складу са принципом „двоструке употребе снага“. На тај начин, ОС БиХ ће постати још боље и спремније да, у случају потребе, одговоре на изазове који их очекују. То је кључни елемент у промјени улоге БиХ која је од некада корисника сигурности, постала земља која другима пружа сигурност.

Почетак јесени је, сигурно, и од великог значаја за све грађане Босне и Херцеговине, због одржавања избора и формирања владе што представља нову прилику за позитивне промјене. Сматрам да је у

генерал-мајор Дитер Хајдекер

сваком демократском друштву, па тако и у вашем, сваки појединац дужан испунити своју грађанску дужност и искористити могућност да учествује у креирању властите судбине. Међународна заједница и европске институције чине све како би помогли овој земљи у што бржем приступу Европској унији, и увјерен сам да уз залагање свих, БиХ може напредовати. ЕУФОР ће наставити пружати снажну подршку Оружаним снагама БиХ на путу ка евроатлантским интеграцијама кроз наш програм изградње капацитета и обуке. А, ви, грађани БиХ, посебно млади људи, сигурно можете бити генератор прогреса БиХ. Ви представљате будућност ове земље, стога вас позивам да не будете пасивни, него напротив, да активно учествујете у креирању властите будућности.

Срдачно Ваш,

Генерал-мајор
Дитер Хајдекер
Командант ЕУФОР-а

Посјета Оперативног команданта ЕУФОР-а Босни и Херцеговини

Оперативни командант ЕУФОР-мисије Алтеа и замјеник врховног команданта Савезничких снага НАТО-а у Европи, генерал сер Адријан Бредшоу, посетио је БиХ прије неколико дана. Након што га је генерал-мајор, Дитер Хајдекер, командант ЕУФОР-а, информисао о напретку

мисије, своју дnodневну посјету генерал Бредшоу започео је посјетом Бања Луци. Тамо га је, у сједишту Команде за подршку Оружаних снага БиХ, дочекао генерал-мајор, Хусеин Турсуновић и упознао га са својим особљем, службама и одјелом за логистику.

Генерал Бредшоу такођер је посетио ЛОТ кућу у Бања Луци, након чега се вратио у Главни штаб ЕУФОР-а, како би добио најновије информације о спровођењу ЕУФОР-овог програма изградње капацитета и обуке. Том састанку присуствовала је и делегација на челу са генерал-мајором Тепшићем, замјеником начелника Заједничког штаба ОС БиХ за операције.

Размјена искустава

ЕУФОР-ова јединица Британске војске и Извидничка чета 5.бригаде Оружаних снага БиХ, извели су заједничку вјежбу у бази "Орао", у Тузли. Програм обуке почео је са презентацијом од стране војника ЕУФОР-а, који су говорили о својим недавним оперативним искуствима у Афганистану. Након тога, припадници Оружаних снага БиХ имали су прилику видјети опрему војника ЕУФОР-а, коју су чинили сетови за медицинску помоћ, оружје и возила. Потом су присуствовали симулираном извођењу патроле у којој су учествовала четири британска возила, током које су, у разговору са припадницима ЕУФОР-а, могли упоредити свој лична искуства, процедуре и тактике.

Поручник Хари Гивс, командант ЕУФОР-ове јединице, тада је изјавио: "Ово је била фантастична прилика за нас да подијелимо искуства са Оружаним снагама БиХ, те размијенимо знања и информације у оба смјера. Ја сам, заиста, импресиониран знањем и професионалношћу

Оружаних снага БиХ и надам се да ћемо у будућности поново радити заједно."

Кроз заједничке тренинге, ЕУФОР наставља помагати Оружане снаге БиХ у развијању вјештина и способности које су им потребне у пружању доприноса међународним мисијама у иностранству и хуманитарне помоћи локалним властима.

Питка вода за подручја погођена поплавама

Припадници Мултинационалног батаљона ЕУФОР-а, као одговор на молбу Црвеног крста, превезли су 15 тона воде из Пала у Шековиће. Шековићи су озбиљно погођени поплавама које су се десиле у мају и јуну ове године. "По доласку конвоја, локално становништво нам је одмах помогло да истоваримо камионе, након чега је извршена дистрибуција", казао је командант конвоја, капетан Тилер.

Сусрет начелника штаба ЕУФОР-а и представника Дирекције за координирање полицијских тијела

Директор Дирекције за координирање полицијских тијела БиХ, Мирсад Вилић, и његови замјеници Урош Пена и Миле Јурић, одржали су редовни састанак са начелником Штаба ЕУФОР-а, бригадним генералом Андрасом Сућом и његовим сарадницима.

Током састанка разговарано је о активностима које се проводе у складу са Меморандумом о разумијевању између Снага Европске уније (ЕУФОР-а) и безбједносних структура у БиХ о размјени тајних података, података без безбједоносне класификације и извјештајних података. Договорени су и наредни кораци у реализацији овог Меморандума. Бригадни генерал Сућ је овом приликом изнио кратак осврт на активности предузете током недавних поплава у БиХ, те објаснио да су ти војници овдје како би помогли да се појачају текуће активности

Програм за опоравак

Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини покреће Програм за опоравак од поплава у вриједности од 43,52 милиона евра, од којих ЕУ суфинансира 42,24 милиона евра, како би се помогло поплавама погођеним срединама у БиХ.

Са циљем да се омогући нормализација животних услова у локалним заједницама и обезбједи да помоћ стигне до најугроженијих, овај Програм ће проводити Развојни програм Уједињених народа у БиХ (УНДП) до октобра 2015. Одговарајући уговор за провођење Програма је потписан недавно са УНДП-ом.

ЕУФОР медицински тим обучава особље ЕУ-а

Медицински тим ЕУФОР-а, који припада контингенту војника из бивше Југословенске Републике Македоније, недавно је одржао медицинску обуку за особље Делегације ЕУ и Уреда специјалног представника.

Обука је одржана крајем септембра, под водством мајора Ирене Динове, која је у ЕУФОР стигла из регионалног медицинског Центра за обуку из Скопља, гдје је, иначе, шеф поменутог одјељења. Помоћ у обуци пружили су јој колеге, водник прве класе Сениша Петкоски и каплар Насер Салиу. "Било ми је велико задовољство што сам

ЕУФОР-а. То укључује извиђање стања саобраћајница у вези са пројектима изградње мостова, активности на оспособљавању и обуци са Оружаним снагама БиХ и пружање подршке тимовима за везу и осматрање (ЛОТ тимовима) кроз интеракцију са локалним властима. ЛОТ тимови ЕУФОР-а наставиће да одржавају редовне контакте са кључним представницима локалних заједница с циљем пружања тачних информација локалним властима о активностима ЕУФОР-а.

Финансијска средства ће се користити за обнављање јавних услуга и инфраструктуре, реконструкцију стамбених објеката за најугроженије, те социо-економски опоравак локалних заједница. Делегација ЕУ у БиХ је и даље одређена пружању помоћи грађанима Босне и Херцеговине у превазилажењу посљедица мајских поплава.

могла презентирати овај тренинг. Веома ми је драго што имамо добру сарадњу са ЕУСР-ом, да су чланови медицинског тима могли пренијети знање о томе како да се пружи прва помоћ у случају када је то потребно", изјавила је мајор Динова.

ПСОТЦ

Центар за обуку за подршку мировним операцијама

Допринос глобалној безбедности

Центар за обуку за подршку мировним операцијама, успостављен је у јулу 2001. као међународни пројекат 18 држава партнера, предвођених Великом Британијом. Центар је основан како би обезбидио професионалну војну наобразбу и обуку за подршку мировним операцијама Оружаних снага БиХ (ОС БиХ) и других међународних судионика, промовисао предности међуентитетске сарадње, те помогао БиХ у припремама за улазак у програм Партнерство за мир. Након потписивања низа меморандума о разумијевању, први штабни курс за операције подршке миру одржан је 7. фебруара 2005. Овај датум се сматра рођенданом ПСОТЦ-а.

Од самог почетка дјеловања, идеја је била да БиХ преузме управљање Центром, тако да се пренос овласти догодио у децембру 2012. Од тада, ПСОТЦ је у потпуности интегрисан у ОС БиХ, односно Команду за доктрину и обуку ОС БиХ.

Након двије године постојања, ПСОТЦ је 2007. постао НАТО партнерски центар за обуку и едукацију. Двије године касније, именован је једним од регионалних центара за обуку. Услиједила су и признања за ПСОТЦ курсеве, као што је сертификат за обуку у УН операцијама подршке миру 2011, затим курс за полицијске официре УН-а, акредитован од стране УН-а у својој првој итерацији 2012. године.

Курсеви ПСОТЦ-а дијеле се на курсеве подршке мировним операцијама за официре и подофицире, као и обухватније безбједносне курсеве везане за родна питања, реформу безбједносног сектора и изградње интегритета. Пет курсева ПСОТЦ-а имају НАТО акредитацију (међународни курс штабних официрских вјештина, оријентацијски курс о протупобуњеничким операцијама, курс

за подофицире за операције подршке миру, курс изградње интегритета у операцијама подршке миру, напредни курс за подофицире у изградњи интегритета у операцијама подршке миру), док је УН курс за полицијске службенике акредитован од стране Уједињених нација (УН).

Најновији пројекат на којем ПСОТЦ ради, у сарадњи са Амбасадом Велике Британије, је "Превенција сексуалног насиља у оружаним сукобима", у којем ће ПСОТЦ развити модел обуке који ће се у будућности примјењивати у Оружаним снагама, али и региону.

ПСОТЦ се састоји од припадника ОС БиХ и међународног особља. Тренутно у Центру ради 38 локалних и 5 међународних дјелатника. Већина њих имају искуство учествовања у међународним мисијама УН-а или НАТО-а.

Промовисање мира у свијету

Припадници Центра за обуку за подршку мировним операцијама (ПСОТЦ), служили су у свим међународним мисијама у којима су ОС БИХ учествовале до сада, као што су: УН мисије у Етиопији (УНМЕМ) и ДР Конго (МОНУСЦО) и у мисији НАТО Снага међународне безбједносне помоћи (ИСАФ) у Афганистану. Интересантно је напоменути да су припадници ПСОТЦ-а били први представници ОС БиХ, распоређени у ИСАФ мисији почетком 2009. године.

Доказ да су Оружане снаге БиХ у стању допринијети изградњи безбједнијег свијета

Мајор Горан Стокић је водитељ ПСОТЦ Одјела за обуку и едукацију и служио је као официр за операције у саставу Данске борбене групе у покрајини Хелманд,

током 2009/2010. Учешће у ИСАФ мисији јединствено је искуство за њега. "Пред вама је тест у сваком смислу те ријечи, физички и психички. Нема мјеста за погрешке, јер оне у таквом окружењу могу људе коштати живота. Морате озбиљно схватити свој посао и дати максимум од себе", каже он и додаје да је то итекако признато од стране Данске и других партнера, а појединци и контингенти из БиХ су само били хваљени за исказану преданост.

"Култура у Афганистану је изузетно задивљујућа, понекад тешка за разумјети једном Европљанину. Запањујуће је колико људи живи у тешким условима, као што је овдје био случај, али су остали великодушни. Живе по прописима који су успостављени хиљадама година раније и врло су поносни на то", каже мајор Стокић.

Мировњаци морају бити добро припремљени за различите изазове и ситуације, јер су изложени разним факторима прије, током и након служења мисије. Стога су обука и програми реинтеграције од велике важности.

"ПСОТЦ прати најновије доктринарне и оперативне информације, те их инкорпорише у програме обуке. Могу без оклијевања рећи да официри и подофицири, који пробу штабне курсеве за операције подршке миру у ПСОТЦ-у, могу служити у било којој мултинационалној мисији и ефикасно допринијети њеном успјеху, представљајући тако и ОС БиХ на професионалан начин", каже мајор Горан Стокић.

Кроз мировне мисије, војници ОС БиХ активно учествују у активностима међународне заједнице

Мајор Роберт Бељан такође је један од учесника који је међу првима служио у ОС БиХ ИСАФ мисији, у оквиру Данске борбене групе у покрајини Хелманд. Током шест мјесеци које је провео у Афганистану, мајор Бељан служио је као штабни официр у Главном штабу Данске борбене групе. Гледе свог искуства, мајор Бељан каже: "Иако је 2009. била тешка година у погледу безбједносне ситуације, прилика која се, у то вријеме, указала да одем у ИСАФ мисију, била је нешто што нисам могао одбити. За једног ПСО (подршка

Мајор Горан Стокић у Афганистану

мировним операцијама) инструктора, оперативно искуство је од огромног значаја, а сложеност ИСАФ операција омогућила ми је да употпуним своје искуство из УН мисије у ДР Конго из друге перспективе, овога пута са НАТО-ом".

Од некада корисника до даватеља сигурности

На питање, какав је био осјећај бити дио војне мисије иностранству, с обзиром на чињеницу да је ова земља била у рату, а сада су припадници ОС БиХ „извозници мира“, мајор Бељан одговара:

"Тренинг у оквиру данског контингента представљао је за нас јединствено искуство и ми смо, заправо, били једини међународни официри интегрисани унутар Данског главног штаба. Наше данске колеге су нас прихватили са огромним уважавањем нашег прошлог искуства. Заправо, неки од њих су током 90-тих били распоређени у БиХ, као мировњаци УН-а и НАТО-а, тако да смо разговарали и о њиховом искуству у БиХ. Ово је била једна ванредна ситуација у којој смо одједном морали промијенити наш начин размишљања: од некада корисника, постали смо даватељи сигурности. Када једном успијете учинити помак у начину размишљања, можете бити сигурни да ћете разумјети потребе локалног становништва много боље од оних који нису доживјели ратна дешавања у својим земљама. И, ово заиста представља велику предност када говоримо о доприносу ОС БиХ у операцијама подршке миру."

Мајор Роберт Бељан - искуство из УН мисије у ДР Конго

Лекције научене у претходним мисијама

„Када успоређујем своја два оперативна искуства, један током мисије у ДР Конго, гдје сам био војни посматрач УН-а (УНМО) и ИСАФ-а, када сам радио као штабни официер, морам признати да је посао у УНМО мисији био далеко занимљивији, јер сте у могућности да слободно дјелујете и будете у контакту са људима. Премда ненаоружани, припадници УНМО-а раде на дневној основи у локалној заједници. Сличан приступ имају и ЕУФОР ЛОТ припадници. С друге стране, током ИСАФ мисије, радио сам уредски посао са ограниченом могућношћу за интеракцију с локалном заједницом. Међутим, радити као штабни официер у покрајини Хелманд, Регионалној команди Југозапад, захтијевало је концентрацију и ангажованост 24 сата свих седам дана у недјељи. Знање и искуство, стечено током обављања оперативних послова у служби у ИСАФ-у, сада ми омогућавају да се носим с било којим изазовима који су преда мном, као инструктором у Центру за обуку, специјализираном за обучавање војног особља”, истиче мајор Бељан.

“Наш ангажман даје наду ...”

Бити дио војног тима у земљама које су, као и БиХ у недавној прошлости, усљед сукоба, прошле кроз тешка искушења, било је једно неvjероватно позитивно искуство. Осјећај задовољства што имате могућност да помогнете локалном становништву је огроман.

“Иако је БиХ мала земља, гдје год смо ишли као представници Оружаних снага БиХ, били смо препознати. Многи људи још увијек се сјећају снимака дешавања из 90-их, на ЦНН-у и другим телевизијским мрежама. Упркос чињеници да се људи у другим земљама, као у ДР Конго, Афганистану или другдје, суочавају са тешким ситуацијама, јако их интересује да ли је стање у БиХ сада мирно. Наш ангажман у одређеном кризном подручју даје наду да ће једног дана мир ипак доћи. Увијек сам користио своје властито искуство како бих утјешео људе у овим кризним подручјима и увјерио их да ће мир доћи у њихове домове, као што је то био случај у БиХ”, закључује мајор Бељан.

Мисија НГМ-а у Кандахару, Афганистан

Наредник прве класе, Нихад Макаревић
– припадник ПСОТЦ-а од 2008.

Као резултат десетогодишње, врло успјешне сарадње и партнерства са Националном гардом Мериленд (НГМ), 26 војника ОС БиХ били су распоређени у првој борбеној мисији ОС БиХ у Кандахару, у Афганистану, у јануару 2013. служећи 8 мјесеци у мисији, заједно са војницима из Америчке војске.

Наредник Макаревић објашњава да је селекција војника извршена кроз ланац ломанде ОС БиХ, ослањајући се, углавном, на способности војника у обављању одређених послова, али и познавању

енглеског језика. Обука је проведена у БиХ, САД-у и америчком центру за обуку који се налази у Њемачкој. „Прије самог распоређивања, извршена је обука која је била оријентирана ка самој мисији, врло практична, која обухвата све ситуације са којима смо се требали суочити у зони операција. И ПСОТЦ је, наравно, одиграо значајну улогу током обуке у БиХ, гдје смо прошли једноседмични тренинг, који обухвата искуство у мисији, извођење оријентацијског курса о протупобуњеничким операцијама, културну освијештност и процес планирања“, каже он.

Војници из БиХ – спремни и добро обучени

У новијој историји, провинција Кандахар позната је као упориште побуњеника у Афганистану. Проводећи мјере против побуне, савјетовањем, едукацијом и партнерством са афганистанским снагама безбједности, заједно са нашим колегама обезбјеђујемо боље сигурносне услове, одрживост афганистанских снага безбједности и просперитет за становништво Кандахара (90% Паштуни).

“Ова борбена мисија у Кандахару је доказ да су војници из БиХ у стању да дјелују у складу са НАТО/САД стандардима. Обављање патрола, излагање ризику од побуне, успостављање партнерства са афганистанским снагама безбједности, комуницирање на енглеском језику (гдје мала погрешка може изазвати велике посљедице), доказ је да су војници из БиХ итекако спремни и добро обучени за учешће у мисијама. Све што смо научили и искуство и знање које смо стекли у Кандахару, треба искористити за припрему у будућим мировним мисијама“, закључује наредник Макаревић.

Морална одговорност према свијету

Наредник Нихад Макаревић

Борбено искуство, које је наредник Макаревић стекао током ратних 90-тих, како наглашава, и чињеница да је БиХ такођер некада била корисник међународне сигурносне помоћи, подстакнуло је њега али и његове колеге, да још више теже ка оспособљавању и дјеловању према НАТО стандардима, као и учешћу у НАТО/УН мисијама које их је учинило јединственим у војном окружењу, показујући тиме одређеност да дају допринос БиХ у њеним тежњама за улазак у НАТО.

Упућивање у мировну мисију је изазов и за војнике представља огромно искуство

Захваљујући Центру за мировне операције са сједиштем у Бутмиру, учешће војника ОС БиХ у неким будућим мисијама је сигурно. Овај центар, колоциран са снагама ЕУФОР-а, омогућава кандидатима да стекну одређене вјештине и знања која ће им помоћи у обављању задатака. Осим креирања опште стабилности у држави и окружењу, свака војска треба да ради на изградњи мира у подручјима која то требају. Њихов задатак је да пружају помоћ у природним катастрофама, да планирају, обучавају и шаљу војску у мировне операције. БиХ је дуго користила исте услуге и вријеме је да се и ОС укључе још више у тај процес. То је морална одговорност према свијету и нацијама које су помагале Босну и Херцеговину.

Пружање помоћи БиХ на њеном путу ка чланству у ЕУ

Дирекција за европске интеграције (ДЕИ) је стално, самостално и стручно тијело Вијећа министара Босне и Херцеговине. Дирекција обавља послове који се односе на усклађивање активности органа власти у БиХ, те надзор над провођењем одлука које доносе надлежне институције у БиХ, а које се односе на активности потребне за европске интергације.

Дирекција за европске интеграције има значајну улогу у промоцији процеса интегрисања и информисању јавности о томе шта он подразумева и од чега се састоји.

Директорица Дирекције за европске интеграције, госпођа Невенка Савић, у интервјуу за ТЕМЕ, објашњава шта је главна улога Дирекције, који су њени главни изазови са којима се данас суочава, те које се активности тренутно проводе. Како је нагласила, велики кораци су учињени током протеклих година, међутим још увијек одређени политички, друштвени и економски услови морају бити испуњени.

Која је сврха постојања Дирекције за европске интеграције унутар органа власти БиХ и који су њени задаци?

Невенка Савић: Дирекција је стално, стручно тијело Вијећа министара, које, најкраће речено, координира активности институција у БиХ у вези са интеграцијом БиХ у ЕУ. Дирекција, између осталог, израђује мишљења о усклађености прописа које израђују институције на државном нивоу са *acquis-ем*, дјелује као секретаријат бх. структура за праћење провођења Привременог споразума о трговини и трговинским питањима између БиХ и ЕУ, израђује извјештаје, анализе и информације у вези са обавезама у процесу интегрисања за Вијеће министара БиХ, обучава државне службенике на свим нивоима власти вјештинама неопходним за процес, развија и унапређује терминологију европских интеграција, информисање јавност о процесу приступања, дјелује као контакт тачка институцијама ЕУ

Невенка Савић, директорица ДЕИ-а

за БиХ, а директор дирекције је и државни координатор за Инструмент предприсупне помоћи ЕУ (ИПА).

Које су најважније активности, односно пројекти на којима тренутно радите?

Невенка Савић: С обзиром да је Дирекција стручно координативно тијело у процесу интегрисања у ЕУ, највећи дио њених активности су редовне и периодичне, а у много мањој мјери пројектно оријентисане. Имајући то у виду, међу једнако важним активностима, незахвално је издвајати било коју. Недавно је окончано планирање ИПА помоћи за 2014. годину, планирање Вишекорисничке ИПА-е је у финалној фази, прикупљене су бх. апликације за Инвестициони оквир за Западни Балкан (WBIF), с партнерима из сусједних држава Дирекција развија оперативне планове за пројекте прекограничне сарадње финансиране ИПА средствима. Дирекција припрема и редовне састанке структура за праћење Привременог споразума, те информације о провођењу обавеза у процесу, припрема смјернице за преводиоце из подручја европских интеграција, активно учествује у регионалној мрежи стручњака у домену интегрисања у ЕУ, припрема нове циклусе обука службеника, интензивно развија комуникацију с јавношћу посредством нових медија, односно друштвених мрежа.

У периоду 2014.- 2020., БиХ ће од стране ЕУ бити додијељено 620.000.000 евра. Ко може имати приступ тим средствима и како ће се она користити?

Невенка Савић: У новом буџетском периоду ЕУ од 2014. до 2020. у односу на претходних седам година, уведене су промјене у погледу флексибилног кориштења предприступне помоћи, па више није могуће унапријед калкулисати износима алокација за сваку годину и државу корисницу као што је то раније био случај. Државе које буду успјешније у кориштењу помоћи ће да добију више средстава. Иако је од самог нацрта Стратешког документа за ИПА II за БиХ било јасно да постоје ограничења, из Европске комисије је најављивано да би (уз испуњење одређених услова) БиХ могла рачунати на 80-100 милиона евра ИПА II средстава годишње. С обзиром да услови (ефикасна координација и постојање секторских стратегија за државу) нису испуњени, Европска комисија је у приједлогу Стратешког документа за БиХ планирала знатна ограничења средстава из ИПА II. Индикативни износи за прве четири године ИПА II су 40 милиона евра за 2014, 41 за 2015, 43 за 2016. и 44 за 2017. годину. При томе је из алокације за 2014. већ преусмјерено 15 милиона евра за санирање посљедица мајских поплава у БиХ, а остатак је испланиран у износу од 23 милиона. Корисници средстава из ИПА биће институције и тијела

у јавном власништву у секторима који, према одредбама ИПА II регулативе имају изражене стратегије. Слиједећи ово правило, БиХ до израде секторских стратегија не може рачунати на ИПА помоћ у области пољопривреде, транспорта и околиша, што су веома важни сектори с великим трошковима инфраструктурних улагања. Када је ријеч о управљању помоћи, БиХ и даље остаје у централизованом (директном) систему, што значи да провођење поступка набавки, уговарања, исплате и мониторинга ИПА пројеката и даље обавља Делегација ЕУ у БиХ.

Посљедњи покушај господина Филеа (комесара за проширење) да помогне властима у БиХ да постигну консензус око пресуде Сејдић-Финци није успио. Да ли то значи да нема наде за предају апликације за кандидацијски статус у ЕУ до краја ове године?

Невенка Савић: Услови под којима БиХ може да преда кредибилан захтјев за чланство у ЕУ дефинисани су Мапом пута на првом састанку Дијалога на високом нивоу одржаном између највиших представника БиХ и ЕУ у јуну 2012. године у Бриселу. Ријеч је о усклађивању Устава БиХ са Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама у контексту пресуде Европског суда за људска права у предмету Сејдић и Финци, као и успостављању ефикасног механизма координације послова у процесу интергисања. Од тада су периодично један или други услов потенцирани у мањој или већој мјери, а у посљедњим закључцима Вијећа ЕУ који се тичу БиХ наглашено је да примарни фокус треба бити на социо-економским структурним реформама у контексту интегрисања у ЕУ, док се од власти која буде формирана након овогодишњих октобарских избора очекује рјешавање изазова у вези са поменутом пресудом. Дакле, без обзира на својерсно истицање фокуса, услови за подношење кредибилног захтјева за чланство нису ни одбачени ни измијењени. Такође, активности на санирању посљедица насталих овогодишњим катастрофалним поплавама у БиХ су очекивано, привремено одвукле пажњу доносиоца одлука са изазова интеграције.

Према Вашем мишљењу, постоји ли иједан начин за политичаре у БиХ да се договоре о важним питањима везаним за бољитак ове земље и њен народ?

Невенка Савић: Вјерујем да начин постоји, јер су највиши доносиоци одлука у БиХ то у више наврата доказали. Сјетимо се само многобројних и врло захтјевних услова за либерализацију визног режима који су испуњени у кратком року, а од чега су грађани имали велике користи. Једна глобална изрека каже: гдје је воља, ту је и начин. С једне стране не може се оспорити да воља постоји, али питање због чега реализација изостаје је, очито, дубље и комплексније природе.

Мислите ли да би било једноставније да се покрене процес европских интеграција који би био посебно креиран тако да одговара БиХ, па да процес интеграције земље у ЕУ може коначно да почне?

Невенка Савић: Ове године је у јавном простору било много дискусија и изјава о томе да БиХ треба посебан приступ у погледу интеграције у ЕУ. Приједлози комесара Филеа који се тичу приоритетизације и фокусирања у процесу, као и они хрватске министрице о одвајању техничке од политичке димензије интеграције су чак окарактерисани као “нови приступи” ЕУ. Међутим, у контексту иницијатива комесара Филеа, ријеч је о нечему што је Европска комисија представила још у Стратегији проширења 2013.-2014., а то је (не само у БиХ, већ цијелокупном региону) фокус на економске реформе, борбу против корупције и организованог криминала и инфраструктурна улагања, те њихово повезивање са критеријима за чланство и ресурсима које ЕУ ставља на располагање, у првом реду предприступном помоћи. Додатно, изјаве европских званичника представиле су иницијативе и приједлоге Уније као помоћ Босни и Херцеговини да, према њиховим ријечима, “прескочи лествицу, а не да она буде спуштена”.

Да ли мислите да би ЕУ требала пружити ефикаснију и бржу помоћ у рјешавању тешке економске ситуације у Босни и Херцеговини?

Невенка Савић: Помоћ Европске уније коју БиХ може да користи тиче се испуњавања критерија за чланство. У претходном буџетском периоду ЕУ, 2007.-2013. БиХ је била корисница предприступне помоћи намијењене транзицији и јачању административних капацитета, те прекограничној сарадњи. Иако је, с циљем ублажавања посљедње економске кризе, у неколико годишњих алокација БиХ била корисница и инфраструктурних пројеката, примарна сврха ове помоћи није ревитализација бх.економије. То је задатак домаћих власти, првенствено кроз стварање повољне инвестиционе климе и израде планова одрживог раста на основу потенцијала којима БиХ располаже. Сматрам да су јасна правила и процедуре ЕУ, снажно партнерство са Европском комисијом, у првом реду при одређивању приоритета, те добра координација у планирању, битни предуслови за ефикасно кориштење помоћи. Након поплава које су у мају погодиле БиХ и дио региона, ЕУ је брзо реаговала мјерама спашавања, а потом из неколико годишњих алокација, као и оне за 2014. годину издвојила дио средстава за отклањање посљедица. Међутим, да би средства била оперативна, морали су бити ангажовани механизми који могу правити брзе административне и финансијске трансфере, као што је то у случају БиХ УНДП.

Када би БиХ могла постати чланица Европске уније?

Невенка Савић: Готово да нема интервјуа у којем ми није постављено ово питање. Свака интеграција у ЕУ је резултат појединачних напора држава и због тога није захвално говорити када ће се догодити нешто што је временски непредвидиво. Примјера ради, Аустрија је на чланство у ЕУ чекала 13 мјесеци, Португал 12 година. Зато дајем једини објективан одговор: БиХ ће бити дио ЕУ када испуни критерије за чланство.

Споразум за раст и запошљавање у Босни и Херцеговини

Замјеник шефа Делегације Европске уније у БиХ, Ренцо Давиди

“Форум за просперитет и запошљавање”, одржан крајем маја ове године, окупио је представнике власти, пословне заједнице и раднике, те међународне и домаће економске стручњаке и грађане БиХ који имају знање о вођењу послова и отварању нових радних мјеста.

Резултат Форума били су приједлози конкретних и хитних мјера које би се усмјериле на рјешавање проблема незапослености и корупције, обнову протока инвестиција у бх. радна мјеста, као и на праведнији и ефикаснији систем социјалне заштите.

На основу тих приједлога израђен је “Споразум за раст и запошљавање”, практични програм који ће се препоручити бх. законодавцима и креаторима политике у наредним мјесецима с циљем његове имплементације одмах након избора у октобру и формирања нове власти.

Споразум наводи шест приоритетних реформских мјера:

1. Високи порези на плате тјерају људе у сиву економију и подривају социјално јединство, односно став да је неопходно плаћати за социјалне услуге. Сива економија не ствара приход (не плаћа порез), али људи запослени у њој користе услуге (нпр. здравствену његу) које се плаћају новцем уредних порезних обвезника. Дакле, порези на рад се требају смањити, а то ће захтијевати штедњу у државној потрошњи.
2. Закони који штите запослене раднике онемогућавају запошљавање људи који су без посла. Превише прописа спречава младе људе да имају приступ запошљавању. Стога се закони и прописи о раду требају реформирати.
3. БиХ има једно од најкомпликованијих пословних окружења у свијету и оно се стално погоршава. Као резултат тога практично не постоје никаква улагања у

економију, ни домаћа ни страна. Пословно окружење треба поједноставити, а административне препреке елиминирати у свим категоријама (као што су то друге земље учиниле).

4. Многа стара предузећа једва преживљавају и ослањају се на помоћ државе (која подиже другима порезе да би њима осигурала субвенције). Ово није разумна политика за будући развој. Умјесто тога, стара предузећа се требају суочити са конкуренцијом и реструктурирати се или суочити са могућношћу затварања, тако да нове, економски здравије фирме могу заузети њихово мјесто.
5. Корупција је озбиљна препрека инвестицијама, поткопава економски раст и социјалне политике. Корупција цвјета на компликованим прописима и накнадама које службеници могу понудити за рјешавање или заобилажење бирократских препрека. Треба покренути активности за смањење прописа, које ће уједно омогућити да преостале процедуре буду јасније и отворене за јавност.
6. Социјална средства треба усмјерити оној категорији становништва којој је помоћ заиста потребна. Умјесто тога, многи људи који нису сиромашни имају привилегован приступ бенефицијама, што је неправедан терет за запослене као и оне којима је истински потребна помоћ.

Ово је програм за практичну акцију који је нестраначки и који се може брзо провести. То би могло промијенити економску перспективу стотине хиљада породица у Босни и Херцеговини, а истовремено би се земља приближила чланству у Европској унији – припремом бх.компанија да буду конкурентне на јединственом тржишту Европске уније. Креатори политике, пословних људи, академици, синдикати, послодавци и невладине организације – сви су се окупили да заједно направе програм за промјену. Сада се поставља питање да ли се тај програм након наредних избора може трансформисати у владине политике.

Биро за запошљавање ХНК – пут до радног искуства

Како до посла – Мит или стварност?!

Генерално је мишљење да проблем (не)запослености у Босни и Херцеговини није ништа ново нити непознато. С тим проблемом се посљедњих година суочавају и млади, тек одшколовани кадрови, али и они с дугогодишњим радним искуством. С једне стране, потребно је пратити савремене трендове глобалног тржишта које пред нас ставља високе захтјеве. Више није довољно завршити средњу школу или факултет, одлично познавати најмање један страни језик, познавати рад на рачунару. Послодавац жели запослити квалификовану, стручну, комуникативну кооперативну особу, спремну на изазов, на стручно усавршавање, на нове креативне идеје. Добра граница потенцијалног запосленика све је нижа, тако да ће особе старије 35 година, без обзира на стручност и искуство, знатно теже доћи до посла. У ријетким натјечајима, објављеним у средствима јавног информисања, све је дужа листа тражених вјештина услова које кандидат треба испуњавати, намјерава ли се натјецати са све оштријом конкуренцијом.

Велики је број послодаваца који не пријављују своје раднике и радника који су приморани прихватати услове „рада на црно“, како би прехранили своје породице, а примања су непримјерена и нередовита. С друге стране, морамо бити реални и свјесни да БиХ већ извјесно вријеме пролази раздобље структуралних реформи, борбе са корупцијом, сивом економијом... Управо стога, овој земљи су потребни сви њени стручни и интелектуални потенцијали како би се покренули привредни капацитети и створили предуслови за што скорије прикључење Европској унији.

Како смо у овом издању ТЕМА жељели дознати више информација о запошљавању на подручју Херцеговачко-неретванског кантона, обратили смо се господину Чуљак Влади, директору Службе за запошљавање ХНК, који се љубазно одазаво нашој молби за разговор.

Чуљак Владо - Стечено радно искуство младима отвара врата тржишта рада и чини их конкурентнијима

Владо Чуљак: Служба за запошљавање ХНК је јавна институција, утемељена од стране Владе Херцеговачко-неретванског кантона. Наша дјелатност је усмјерена према промовисању запошљавања. То чинимо кроз низ активности, од којих издвајамо: посредовање у запошљавању, праћење и ажурирање података о незапосленим особама, провођење мјера активне политике запошљавања, професионална обука и преквалификација, остваривање законских права по основу привремене незапослености, информисање заинтересованих страна о стању у области запошљавања и образовања, остваривање права на рад.

ТЕМЕ: Колико је тренутно незапослених на подручју кантона, односно Федерације БиХ?

Владо Чуљак: Крајем јуна се на евиденцијама кантоналних служби за запошљавање, налазило 387.405 незапослених особа, од тога на евиденцији незапослених особа на подручју ХНК 32.938 особа. У укупном броју незапослених особа, на посао чека до једне године дана њих 21,7 %, а преко девет година чека њих 21,5 %. Особе до 30 година старости чине 30,9 % укупног броја регистрованих незапослених

особа у кантону, а свака четврта особа на евиденцији је стара преко 50 година. Чак 40 % незапослених особа траже прво запослење. С друге стране, чује се глас привредника који каже да је тешко наћи добар радни кадар.

ТЕМЕ: У чему је, онда, проблем?

Владо Чуљак: Служба за запошљавање ХНК, сваке године ради анкетно испитивање тржишта рада. Задњи доступни подаци су показали да је 33% анкетираних послодаваца исказало потребу за радницима. Исказали су незадовољство квалитетом квалификација стручног знања и вјештина кандидата с којима су сарађивали, и то: недостатком практичног рада током образовања, стечена квалификација кандидата не одговара реалним потребама, недостатак општег знања, недовољно познавање посебних вјештина, страног језика, недостатак социјалне и организацијске вјештине, недостатак знања из предузетништва.

ТЕМЕ: Значили то да оно што су незапослене особе добиле кроз образовни систем није довољно за успјешно обављање радних задатака?

Владо Чуљак: Управо тако. Садржај образовања и његов квалитет јако су важни, као и праћење трендова и развоја у привреди и уврштавање тих новина у наставни план и програм. Једини могући начин за постизање тога јесте уска сарадња између привредног сектора и образовања при изради наставних планова и програма и одређивања уписних квота.

Један од алата који су корисни у усклађивању понуде и потражње на тржишту рада јесте и професионално

усмјеравање. Служба за запошљавање ХНК проводи професионално информисање завршних разреда средњих школа о стању на тржишту рада, те пружа информације ученицима о могућностима даљњег образовања и запошљавања. Немамо довољно људских капацитета да уђемо у све разреде, те се ослањамо на раднике у школама да пренесу достављене им информације, а дајемо могућност ученицима да дођу у наше просторије и да са њима направимо индивидуално информисање и усмјеравање.

Ове активности није довољно обављати једном годишње. Пожељно је да буду присутне у раду ученика од почетка њиховог школовања и да прате развој интереса и могућности сваког појединог ученика. Такођер, нужно је у овај процес укључити и родитеље ученика. Свјесни смо да су управо они ти који, у већини случајева, изравно утичу на избор занимања свог дјетета.

ТЕМЕ: Која занимања су тренутно најперспективнија? Шта показују најновији економски трендови?

Владо Чуљак: Слаба информисаност о стању на тржишту рада, могућностима запошљавања, те недовољна упознатост или погрешна претпоставка о неким занимањима, узрокују велику потражњу за уписе за нека популарна „занимања“, док нека друга, која можда имају и бољу перспективу што се тиче могућности запошљавања, остају неправедно занемарена.

Проблем (не)усклађености образовања са потребама привреде је комплексан, и у циљу његовог рјешавања, нужно је активно укључивање, те спремност на компромисе и темељите измјене става према овој проблематици свих интересних група.

Наше тржиште рада се не разликује од свјетског по чињеници да је стање у области (не)запослености одраз ситуације у држави, на друштвеном, привредном и политичком плану. Услови за отварање и одржавање нових дјелатности би сигурно могли бити и повољнији, и међусекторалном сарадњом је то могуће постићи.

ТЕМЕ: Који су програми и стратегије Службе за запошљавање?

Владо Чуљак: Наша Служба, у сарадњи са Федералним заводом за запошљавање, имплементира програме суфинансирања запошљавања. Програми су намијењени послодавцима који имају потребу за запошљавањем новог кадра, и овим програмима помажемо кроз новчано суфинансирање у првим мјесецима запослења, и на тај начин омогућавамо стицање неопходног радног искуства за незапослене особе. Програми су изнимно прихваћени од стране послодаваца, нарочито програм којим помажемо прво запослење за младе особе.

ТЕМЕ: Да ли ће се, у скорој будућности, сарадња са образовним институцијама проширити у смјеру уважавања стања на тржишту рада?

Владо Чуљак: Образовање и учење у сврху успеха на тржишту рада не завршава стицањем звања, а у ту замку упадају бројне младе особе. Нужно је посветити пажњу концепту цјеложивотног учења. Западни трендови, којима тежимо, показују велике флукуације у радном вијеку особе по питању послова на којима та особа ради, занимања и потребних вјештина. У нашем окружењу та свијест о потреби и могућности сталног усавршавања и учења још није развијена у довољној количини. Чињеница да непостојање Закона о образовању одраслих сигурно не иде у прилог позитивном развоју ове области. Законски оквир би требао омогућити

Према подацима Завода за запошљавање, у Републици Српској тренутно има око 150,600 незапослених.

Када се говори о занимањима која су најбројнија на списковима Завода за запошљавање РС, предњаче финансијски радници и дипломирани економисти, правници и професори разредне наставе. Затим слиједе економски и машински техничари, занимања из области обраде метала, механичари и машинисти, док су најтраженији бравари, заваривачи и грађевински радници.

Од оних образованих, најтраженији су електротехничари, енергетичари и трговачки техничари, односно људи из области просвјетне струке, нарочито професори математике и физике, хемије, биологије, њемачког језика и информатике. Прошле године је забиљежена и потреба за запошљавање дипломираних инжењера електротехнике, здравствених радника, доктора и хирурга.

Крајем јуна ове године, на евиденцијама завода за запошљавање у БиХ, било је 548,307 незапослених особа (385,253 у Федерацији, 150, 600 у Републици Српској и 12, 453 у Брчко Дистрикту. Од укупног броја особа које траже запослење, њих 276,744 или 50,47% су жене.

формализацију неформалног образовања, омогућити развијање кратких образовних програма/модула који би могли користити и незапослене особе и послодавци у задовољавању својих потреба. Оваква могућност образовања би премостила јаз у периоду прилагодбе „редовног“ образовања, а такођер би образовним установама допустила модернизацију свог дјеловања и креирање нове палете услуга.

Добра прилика за будућност

Регрутовање младих официра

Данас, када је у Босни и Херцеговини велики постотак незапослених младих људи на бироима за запошљавање, идеална прилика која им се пружа је посао у војсци. Добити посао који носи редовну плату, сигуран уговор, усавршавање и напредовање у каријери, сан је сваког младог човјека у овој земљи. Дакле, мотив је итекако јак да се сви они који су незапослени, или студенти који су тек дипломирали, одлуче на овај корак и одаберу своје будуће занимање.

Иако је велики број оних који су одлучили напустити земљу, због високе стопе незапослености, постоје ипак и они који своју професионалну будућност препознају управо у позиву војника, односно официра.

Идеална прилика појавила се када су Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб одлучили да организују процес запошљавања за тридесет тек дипломираних

младих људи који ће бити распоређени на дужности командира водова у саставу Оружаних снага. Након неколико мјесеци заједничког рада Министарства одбране БиХ, Британске амбасаде и НАТО штаба у Сарајеву, који су радили на осмишљавању, планирању и припреми новог система одабира, обуке и образовања, пријем младих официра могао је почети. Створен је квалитетан процес одабира, који се темељи на заслугама појединца, а селекција пријављених извршена је у Сарајеву, Тузли, Бањалуци и Чапљини.

Млади људи из свих крајева БиХ

Значај обуке кандидата је огроман, поготово стога што окупља младе људе из свих етничких група. Током неколико дана трајања обуке, младићи и дјевојке су тестирани на различите начине – провјера способности (физичких и менталних), провјера њихове снаге, али такођер и уочавање слабости. Више од 250 кандидата било је у конкуренцији, а само најбољи су напредовали до завршне фазе.

Млади људи су показали мотивацију и жељу да постану официри, јер врло добро знају да је ово идеална прилика за континуирани развој и усавршавање њихових професионалних способности у будућности. Ова иницијатива Министарства одбране БиХ и ОС је била велики успјех у контексту врло важне реформе одбране. Радећи заједно са Британском амбасадом и Министарством одбране, као и НАТО штабом у Сарајеву, са овим новим одабиром и програмом обуке, ОС БиХ ће добити одличан млади официрски кадар.

Нови процес одабира кандидата трајао је неколико дана и за то вријеме кандидати су тестирани кроз широк спектар физичких и интелектуалних задатака, осмишљених на начин како би се идентифицирао њихов истински лидерски потенцијал. Овај процес је прилагођен за БиХ, а преузет је из сличних система који се тренутно користе у великом броју земаља НАТО-а.

Кандидати који постигну најбоље резултате, биће изабрани за наставак обуке за официре која ће трајати чак 44 седмице. Краљевска академија Сандарст из Велике Британије ће пружити помоћ у саветовању и давању смјерница за даљњи развој ове обуке.

Сви кандидати желе да постану официри, јер сматрају да то није тип професије у којој појединац стагнира, већ континуирано и професионално се развија у свим сегментима, физичком, менталном и професионалном. Сваки кандидат, на крају одређене фазе, добија комбиновани резултат који је одраз његовог свеукупног перформанса. "Постати официр је

велика част за мене, поготово јер сам одмалена желио бити у војном окружењу. Дисциплина, морал и част су врлине које сматрам великим и желим да их се придржавам кроз живот, а то ћу најбоље учинити кроз ову професију", каже један од кандидата. Знајући како ће тешко бити проћи обуку, неки од кандидата су се дуго припремали и тако постигли врхунске резултате у одређеним фазама такмичења. Како кажу, да себе не виде као будуће официре, сигурно се не би пријавили на конкурс.

Анонимност кандидата је загарантована, што на одређен начин омогућава фер и регуларно оцјењивање током обуке. "Неописив је осјећај, не мислиш ни на умор, ни на што друго. Моја највећа мотивација је што не постоје разлике, сви смо војници, имена се не користе током процеса одабира, и ово је једина институција у којој се не смију испољавати разлике. Сви смо исти, имамо једнаку униформу и то ми је најважније".

Министар Зекеријах Осмић са младим кадетама

Међу бројним кандидатима, било је само осам одабраних дјевојака. Било им је тешко, јер су биле једнаке са младићима, стога је за већину њих ово била тешка борба. "Ово је велико искуство за сваку дјевојку. Било је теже него што сам очекивала, али сам задовољна својим учинком, посебно што сам могла да се увјерим колико сам заиста јака. Нисмо имали повлаштени третман и то је била додатна мотивација за нас. Сматрам себе врло привилегованом што сам се нашла међу свим овим кандидатима", каже једна од дјевојака која је успјела доћи до завршне фазе обуке.

Дјевојке и младићи изабрани на основу својих заслуга

Британски војни аташе, потпуковник Роб Томлинсон, похвалио је Министарство одбране, Заједнички штаб, нарочито команданта Команде за подршку, генерал-мајора Хусеина Турсуновића, који је одговоран за провођење новог начина регрутације официра у БиХ. "Новорегрутовани млади официри представљају најбоље што ова земља има за понудити. Они долазе

из свих дијелова БиХ и одабрани су само захваљујући својим заслугама, да кроз заједничку обуку служе својој земљи. Нарочито сам импресиониран што су Министарство одбране и Оружане снаге показали да су спремни и способни да смање ризик од корупције током процеса селекције кандидата", рекао је потпуковник Томлинсон.

"Уз вољу кандидата и њиховим позитивним такмичарским духом, нисам ни сумњао да нећемо успјети. Желим да честитам кандидатима, команданту Команде за обуку и доктрину, инструкторима који су били уз ове младе људе, зато имам само ријечи хвале за њих", рекао је генерал-мајор, Хусеин Турсуновић.

Инструктори ОС БиХ, који су водили процес обуке, сматрају да су сви кадети били врло мотивирани, спремни и заинтересирани да постану официри. Од њихових карактеристика и лидерских способности зависи како ће бити оцијењени и како ће даље тећи њихов развој у професионални развој старјешина.

Захтјеван програм селекције

Позитивно искуство

Кандидати су прошли кроз врло тежак и захтјеван програм селекције. Свако од њих је с разлогом поносан на оно што је постигао током неколико дана, колико је програм одабира трајао, и то искуство сигурно ће памтити цијели живот. Свако ко вјерује да може, треба да се пријави и тестира своје лидерске способности, како командовати тимом, али и видјети какво знање је важно за ову професију.

Нова генерација војних старјешина обучених по највишим стандардима

Процес одабира ће се у будућности континуирано побољшавати и понављати сваке године, како би се официри, који ускоро одлазе у пензију, могли замијенити. Подмлађивање официрског кадра са младим лидерима, који су бирани из цивилног сектора, али и из редова војника и подофицира, од суштинског је значаја за будућност Оружаних снага БиХ. Поред свега, ово је такођер велика шанса за младе, факултетски образоване и квалифициране људе, да добију посао и на тај начин побољшају квалитет живота у овој земљи.

Почетком јуна, у Босну и Херцеговину допутовало је око 100 британских војника, који ће својим присуством ојачати већ постојеће способности ЕУФОР-а и његове активности.

Трупе, чија је база у Норфолку, у Енглеској, помажу у изградњи капацитета и програма обуке Оружаних

снага БиХ, побољшању свијести о ситуацији, и побољшању интероперабилности Оружаних снага БиХ у операцијама подршке миру.

Војници користе возила Британске војске која су на почетку била у великој жижи интересовања јавности и медија. Међутим, возила позната као Шакал, Којот и Пантер, нису била одабрана само за употребу у БиХ, него су то стандардна возила која ова јединица и војници користе, гдје год се налазили у свијету. Ово је, такође, била прилика да се и стални припадници ЕУФОР-а упознају са новим британским колегама и виде њихову опрему.

Обављени задаци

Од самог доласка у земљу, ове јединице су биле укључене у бројне различите задатке. И, док је прва седмица прошла у упознавању новог подручја, недуго затим војници добијају од команде ЕУФОР-а и прве задатке.

Заједнички рад за добробит свих грађана!

Први задатак је био извршити транспорт 1500 кг лијекова са Сарајевског аеродрома на Пале. Захтјев је стигао из Министарства безбједности, преко УНДП-а, а британска јединица, која је добро опремљена за обављање посла, успјела је за један дан да изврши расподелу лијекова у медицинска складишта.

Војници су, такође, обавили велики број извиђачких активности, које су биле нарочито корисне након великих падавина у августу мјесецу, те су заједно са одговорнима у власти, градоначелницима и шефовима полиције, били ангажовани на цијелом подручју БиХ.

Крајем августа, јединица је, такође, обавила заједнички тренинг са Оружаним снагама БиХ у бази "Орао", у Тузли. Програм обуке почео је са презентацијом од стране војника ЕУФОР-а, који су говорили о својим недавним оперативним искуствима у Авганистану. Након тога, припадници Оружаних снага БиХ имали су прилику видјети опрему војника ЕУФОР-а, коју су чинили сетови за медицинску помоћ, оружје и возила. Након тога, присуствовали су симулираном извођењу патроле у којој су учествовала четири британска возила, током које су, у разговору са припадницима ЕУФОР-а, могли упоредити своја лична искуства, процедуре и тактике.

Поручник Хари Гивс, командант ЕУФОР-јединице, тада је изјавио: "Ово је била фантастична прилика за нас да подијелимо искуства са Оружаним снагама БиХ, те размијенимо знања и информације у оба смјера. Ја сам, заиста, импресиониран знањем и професионалношћу Оружаних снага БиХ и надам се да ћемо у будућности поново радити заједно."

Војници Британске војске ће остати у БиХ до децембра 2014, када ће се потом вратити у своју базу у Норфолку, гдје их очекују нови задаци.

“Наоружавамо знањем” ЕУФОР–ов програм обуке и оспособљавања Оружаних снага БиХ

Интервју са - пуковник Хакан Аплак, замјеник начелника штаба ЕУФОР-а

Као дио мисије Европске уније у Босни и Херцеговини, Дивизија за провођење програма изградње капацитета и обуке, пружа бх. властима стручну и техничку помоћ у области обуке и изградње капацитета кроз тренинге, надгледање и савјетовање Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, у цијелој командној структури.

Пуковник Хакан Аплак (Турска војска) је замјеник начелника штаба ЕУФОР-а и надлежан је за пружање подршке оружаним снагама БиХ кроз програм изградње капацитета и обуке. Замолили смо га да нам каже нешто више о активностима свог одјела.

Зашто ЕУФОР подржава ОСБиХ?

Бригадир Аплак: Познато је да се модерне војне снаге данас суочавају са различитим изазовима, како унутар земље, тако и у међународним оквирима.

Међународне кризе у нашем глобализираном свијету требају међунаордну реакцију. А једна држава не би била у стању сама да се супротстави кризи са израженом интернационалном димензијом. Стога, оружане снаге морају међусобно сарађивати, а да би се то постигло, потребна је едукација. Тај процес обично почиње са једноставним стварима, као што је комуникација (познавање језика), а завршава с комплексним процедурама које се морају проћи, како би се задаци успјешно извршили. Једноставним ријечима, што су методе извршавања задатака сличније, заједнички рад је ефикаснији. Ми то зовемо “интероперабилне способности”.

Пуковник Хакан Аплак, замјеник начелника штаба ЕУФОР-а

И док се људима који живе у једној земљи гдје влада мир, сарадња на подручју управљања међународним кризним ситуацијама може учинити далеко, природне непогоде за њих представљају блиску стварност. ОСБиХ доказале су да су потребне својим грађанима током недавних поплава. Двоструко кориштење војних снага у пружању помоћи цивилним властима, итекако је било значајно. Међутим, увијек постоји простор за побољшање.

Кроз свој програм изградње капацитета и обуке, ЕУФОР пружа подршку развоју Оружаних снага БиХ, које ће моћи да допринесу међународним операцијама управљања кризним ситуацијама, али и заштите своје грађане, нарочито у случају природних непогода. Добро обучена и опремљена војска је једина снага коју држава има, када све друге организације постану нефункционалне.”

Шта је циљ програма оспособљавања и обуке ОС БиХ?

Бригадир Аплак: “Програм оспособљавања и обуке ОС БиХ је у фокусу активности ЕУФОР-а и његов главни задатак. У ту сврху, ЕУФОР је оформио посебан одјел, који окупља 80 припадника, који помажу ОСБиХ да постану довољно способне у успостављању властитог, самоодрживог система обуке с циљем усавршавања војске по међународним стандардима. Ми пружамо бх.властима војну, стручну и техничку подршку у области поменутог програма, како је и договорено између БиХ и Европске уније. Вјерујте ми, много знања, али и одговарајуће организацијске структуре, потребне су како би се ови циљеви реализовали. ЕУФОР у цјелости подржава напоре ОСБиХ. Ми се трудимо да их “наоружамо знањем”. Кроз командну структуру, у блиској сарадњи са НАТО-ом, ми надгледамо и савјетујемо Министарство одбране и ОС БиХ.

Како функционише програм оспособљавања и обуке?

Бригадир Аплак: Све почиње са утврђивањем потреба саме обуке. А, то се ради заједнички, са припадницима ОС БиХ. Након што се идентифицира питање које вјештине су им неопходне, утврђујемо временски период и средства која су нам потребна за извршавање обуке. Ми смо развили план обуке за сваку годину,

Инжињери ОС БиХ и ЕУФОР-а разматрају план изградње моста у Докању

такозвани “Калнедар програма изградње капацитета и обуке”. Представници ОСБиХ су недавно потписали и први нацрт Календара за 2015. Након конференције за процјену, која је планирана за 4. и 5. новембар ове године, план обуке за ОСБиХ ће бити финализиран. План ће укључивати ангажман држава које су у саставу ЕУФОР-а, а чији ће стручњаци доћи у Босну и Херцеговину како би пружили обуку одабраним припадницима ОСБиХ.

Шта војници Оружаних снага могу научити кроз поменути програм?

Бригадир Аплак: Током тренинга, учесници не само да уче како да извршавају одређене задатке, него, истовремено, уче како то знање пренијети другима. Једноставније речено, ми “обучавамо инструкторе” с мобилним тимовима из иностранства. Након тог почетног корака у едукацији, настојимо пружати подршку инструкторима када они почну преносити знање својим ученицима. Надгледамо курсеве и пратимо напредак оних који се обучавају, а инструктори нам дају повратне информације о томе шта је било добро, а шта треба побољшати.

Осим мобилних тимова за специјалну обуку, ми такођер имамо и тзв. “Савјетодавне тимове”. Ови тимови су трајно уврштени у командној структури на свим нивоима (Заједнички штаб, Оперативна команда, Команда за подршку и Бригадни штаб) Оружаних снага БиХ. Они савјетују особље о војним процедурама које су у складу с међународним стандардима. Да би дјеловала ефикасно, велика организација, попут војске, потребно је да има и јасно дефинисане процесе. ЕУФОР-ови савјетодавни тимови се састоје од војних стручњака и њихово искуство требало би помоћи у развоју ефикасних процедура.

Као Дивизија за изградњу капацитета и обуке ОСБиХ, свјесни смо важности наше мисије. Терет одговорности је на нашим раменима.

Уз блиску сарадњу и координацију са ОСБиХ, НАТО-ом и земљама које учествују са својим трупама, покушавамо објединити све напоре који се односе на обуку у циљу јачања капацитета и способности ОС БиХ.

ЕУФОР и Оружане снаге граде мостове у БиХ

Заједничким напором Норвешке, ЕУФОР-а (јединице Аустријских снага за помоћ при отклањању посљедица природних катастрофа), Оружаних снага БиХ, УНДП-а, општине Тузла, омогућена је реконструкција мостова

Војници ЕУФОР-а, заједно са Оружаним снагама БиХ (ОС БиХ) радили су на обнови мостова који су уништени за вријеме недавних поплава на подручју Општине Тузла. Захваљујући реконструкцији два моста, чланови 350 домаћинстава ће имати лакши прилаз својим кућама и осталим дијеловима општине, а пољопривредници ће поново имати приступ свом пољопривредном земљишту.

Ова заједничка акција Општине Тузла и инжињерског тима јединице Аустријских снага за помоћ при отклањању посљедица природних катастрофа, била је прилика за обуку припадника ОС БиХ у реконструкцији мостова.

Нормализација живота становника уз помоћ Амбасаде Норвешке

Развојни програм Уједињених народа (УНДП) извршио је набавку потребних материјала, коју је финансирала Норвешка, која даје подршку нормализацији живота у овој општини.

Представница Амбасаде Норвешке, иначе замјеница шефа мисије Ени Хевнер, такођер је присуствовала

Ени Хевнер присуствовала је отварању два реконструисана моста у општини Тузла

Амбасада Краљевине
Норвешке у
Сарајеву донирала
је око 1.000.000
КМ за подршку
поплављеним
подручјима у БиХ

Командант ЕУФОР-а, генерал-мајор Дитер Хајдекер, током свечане церемоније у друштву са осталим званицама

церемонији отварања мостова у Солини и Брђанима. Она је истакла допринос Норвешке током поплава, како у хитним случајевима, тако и у фази опоравка. Гопођа Хевнер је посебно напоменула да су велики допринос томе дале УН и УНДП у БиХ, и додала да ће се подршка Норвешке локалним заједницама наставити. УНДП води програм за санацију штета од поплава “Данас за нас”, који се бави потребама заједница непосредно након поплава, укључујући реконструкцију основне инфраструктуре у заједници.

“Данашње отварање мостова је резултат нашег заједничког рада, започетог током операције пружања помоћи на санирању штета од поплава “Заједнички напор”, када смо почели са активностима планирања и обуке за овај посао. Срећан сам што данас видим резултате нашег залагања. Био је ово комбиновани рад Аустријског мобилног тима за обуку, особља ЕУФОР-а и ОС БиХ, Министарства, начелника Заједничког штаба и припадника инжињерских јединица. Ово би требало

Генерал-мајор Анто Јелеч, министар одбране Зекеријас Осмић, командант ЕУФОР-а генерал-мајор Дитер Хајдекер, предају сертификат захвалности поручнику Фушу, припаднику ЕУФОР-овог мобилног инжињерског тима из Аустрије

бити почетна тачка за будуће заједничке задатке, у духу двоструке употребе снага, а у корист становништва. У сваком случају, ЕУФОР ће наставити свој програм изградње капацитета и обуке Оружаних снага БиХ”, рекао је генерал-мајор Хајдекер.

Прва верзија Календара за 2015, а који се односи на програм изградње капацитета и обуку, потписана је недавно између генерал-мајора Мирка Тепшића, замјеника начелника Заједничког штаба ОС БиХ за операције и бригадног генерала Андраса Сућа, начелника штаба ЕУФОР-а. Потписивање календара је важна прекретница у развоју Оружаних снага БиХ. Календар за провођење поменутог програма за 2015. креиран је у сарадњи са Оружаним снагама БиХ, а сам процес његовог креирања започео је још у мјесецу новембру 2013. на конференцији за процјену, гдје су оцијењене и претходне активности овог програма. Услиједио је и Споразум о мапи пута, у марту 2014. који је садржавао договор о томе какву врсту подршке ЕУФОР може пружити у 2015. години. Разрађен је детаљан план активности за сваку област и инкорпориран у Календар програма изградње капацитета и обуке за предстојећу 2015. годину. Коначна верзија биће потписана у децембру 2015.

Генерал-мајор Мирко Тепшић и бригадни генерал Андрас Сућ потписују Календар за 2015.

ЕУФОР обучава особље Оружаних снага БиХ и припаднике горских служби спашавања из Мостара и Зенице

Особље оружаних снага БиХ и горских служби спашавања из Зенице и Мостара, присуствовали су седмодневној обуци коју је организовао ЕУФОР. Обука је почела са теоретским дијелом у учионици, а након тога, учесници су имали и практичне вјежбе. Искуство које су стекли током обуке, показало се позитивним за припаднике Деминерског батаљона ОС БиХ, војника Селму Хасаничевић и капетана Миодрaга Јањића.

“У току извођења вјежбе, симулирали смо приступ минском пољу зрачним путем и извлачење повријеђеног вертикалним транспортом. На

овај начин, демонстрирали смо највиши степен вјештине и ефикасности. Ми смо и раније већ имали добру сарадњу са припадницима ЕУФОР-а, током недавних поплава. Сваки курс који омогућава наше додатно усавршавање је значајан за нас. Ова обука је веома добра, поготово што нам је пружају људи са огромним искуством, а то су припадници ЕУФОР-а”, рекао је капетан Јањић.

Као једина дјевојка у Деминерском тиму ОС БиХ, војник Селма Хасаничевић, изјавила је како су овакве врсте тренинга врло корисне за обе стране, и да је размјена искустава обострана.

Обука деминерског батаљона ОСБиХ

Приступ минском пољу из зрака

Успјешан завршетак курса омогућиће припадницима ОС БиХ да дјелују брзо и ефикасно, како би спасили повријеђене особе, уз минималну опасност по спасиоце.

Шеф Горске службе спашавања – ГСС Мостар, Џемал Ћесир и припадник Горске службе спашавања – ГСС Зеница, Ермин Скендер, оцијенили су веома значајним овладавање најновијим техникама спашавања у контексту могућег ангажмана у случају природне или неке друге несреће. Њихови колеге били су обучавани на одвојеној вјежби, у којој су показали способност да помоћу витла извуку повријеђену особу у хеликоптер. Иако је већим дијелом програм обуке ЕУФОР-а фокусиран на ОС БиХ, сарадња са цивилним структурама за спашавање и заштиту људи, такођер је од изузетно велике користи.

ЕУФОР-ов програм за оспособљавање и обуку намијењен је првенствено томе да ОС БиХ стекну вјештине потребне за њихов ангажман и позитиван допринос у међународним мисијама у иностранству и пружање хуманитарне помоћи у земљи.

Командант ЕУФОР-а, генерал-мајор Дитер Хајдекер, подсјетио је да се ЕУФОР-ов мандат у БиХ темељи на два кључна задатка – извршни, који се односи на пружање подршке агенцијама за провођење закона БиХ на осигурању безбједног и стабилног окружења и неизвршни, који подразумева оспособљавање и обуку ОСБиХ.

„Циљ ове информативне кампање јесте да се широј јавности у БиХ представе наши напори које улажемо на плану оспособљавања и обуке у ОСБиХ. Сврха кампање оспособљавања и обуке, која данас почиње, је да се промовише одличан посао који обављају ЕУФОР и ОС БиХ, да се покаже да се они обучавају у складу са међународним стандардима и да су са сваким даном све способнији”, истакнуо је генерал-мајор Хајдекер.

Значајна улога тимова горске службе спашавања током природних непогода

ГСС из Зенице и Мостара

Командант ЕУФОР-а је, такођер, потцртао да се други сегмент обуке тиче цивилно-војне сарадње (ЦИМИЦ) која је у функцији опште добробити, а као примјер за то навео је успјешно дјеловање током поплава које су у мају погодиле БиХ.

Дирљиви свједоци средњевјеквне Босне и Херцеговине

Некропола Радимља – један од највјерједнијих средњевјеквних споменика у Босни и Херцеговини

Богумили

Путујући проповиједник имена Богумил, “од Бога мио”, у 10.вијеку у Бугарској, под владавином краља Петра, утемељује нову религијску доктрину. Ова религија, инспирисана хришћанством, проналази многе сљедбенике међу сиромашним фармерима, упропаштеним непрестаним ратовима и под тешким бременим феудалаца.

Своје наде су полагали у долазак хуманијег и праведнијег друштва, инспирисаног изворним темама из Библије. Попут Исуса Христа, и они су, како би спасили своје душе, позивали на љубав, поштивање ближњих, моралну чистоћу, умјереност и понизност.

Њихова религија је “дуалистичка”, као што се и људско постојање огледа кроз непрестано сучељавање добра и зла. *Краљевство Зла је на земљи јер је под контролом и утицајем зла. За спасење душе и за њен мир, морате се издићи изнад овог свијета испосништвом и духовношћу* Богумили су феудализам и догме католичке цркве сматрали корумпираним и због тога их одбацују. Појава богумилске дуалистичке херезе је резултат протеста против црквеног система који користи појам Бога као средство помоћу којег ће своје вјернике држати покорним. Али, то је био и протест против државне

власти, која је од хришћанске цркве добијала подршку. Ова религија, која на једноставан начин изражава незадовољство народа постојећим друштвеним поретком, брзо се шири Бугарском.

Између 11. и 12. вијека, када је држава била под владавином Византијског царства (1018.-1185.), долази до ширења религије. Богумили су критиковали феудалну класу и Грчку православну цркву из Константинопоља, што доводи до отвореног отпора сељака према освајачима.

Почетком 11.вијека, секта је оптужена за херезу и постаје жртвом првог вала прогона. Цар Алексије I поробио је велики број Богумила у Константинопољу, а међу њима и њиховог најпознатијег проповиједника, доктора Базилија, који ће касније на тргу царског града бити јавно спаљен. Ово је било прво погубљење у низу бројних која ће услједити због злочина кривовјерја.

Међутим, богумилство се и даље шири и преко Бугарске допире до Мале Азије. Осуђено за кривовјерје од стране католичке цркве, прогоњено и у сталној борби са државним властима, богумилско учење одолијева свим нападима, те се у наредним вијековима шири и на Балкан и даље према Западу.

Године 1250, Инквизиција располаже податком о постојању шест богумислких цркави: славонска (богумилска црква у Босни), латинска и грчка из Константинопоља, Мале Азије, Бугарске и Драговичка црква.

У Босни је богумилство, највјероватније, пронашло своје мјесто управо тамо гдје се могло ширити. Од 1130. године под владавином бана Кулина, Босна, која се простира од Дрине до Јадранског мора, ослобађа се контроле моћних сусједа Мађара, Срба и Византијаца. За вријеме његове владавине, богумилство, иако није усвојено као државна, заштићена је и прихваћена религија. Након тога, мањи број Богумила опстаје до средине 15. вијека, а доктрина је присутна без институција и цркве.

Строги начин живота (у прихватању малих ствари из свакодневног живота), није био наметан вјерницима. Али је мања група проповиједника, тзв. Савршени, који су били на челу неких заједница, прихватила строги начин живота (они се нису женили, јели су само хљеб, воће и поврће). Ове заједнице су чинили већином фармери и сиромашни грађани, привучени проповиједима која осуђују насиље, као и свјетовне и црквене представнике.

Величанствени стећци

Ови сљедбеници су прихватили идеал испосништва по узору на своје претходнике, али они су се женили и никада нису напуштали своју породицу због путујућег проповиједања. Прогоњена од стране Католичке и Православне цркве, због херетизма, ова доктрина у ствари никада није могла имати значајнији број сљедбеника, да би 1463. године, са турском инвазијом, потпуно нестала. Једини трагови богумилства данас се могу наћи у Земаљском музеју у Сарајеву, на неколико надгробних споменика босанских богумила који датирају из 15. вијека.

У Стоцу, на путу од Мостара према Требињу, у мјесту познатом као Радимља, постоји огромна некропола, која се приписује култу Богумила. Ови надгробни споменици, исклесани са све четири стране, украшени су различитим орнаментима и натписима:

Културни феномен БиХ

- Антропоморфни каменорези (наоружани човјек са уздигнутом десном руком, длана широм отвореног у знак мира, понекад у друштву поданика или жене чији је положај предочен мањом скицом; стријелци са луком, ловци, мушкарци или жене, који плешу у дугачким хаљинама.
- Зооморфни дизајн (коњи и јелен у покрету)
- Хришћански симболи, крстови и мачеви приказани са врхом окренутим на доље.

Свуда се налазе и биљни мотиви којима се слави природа и живот: дрво живота, дјетелина, виногради са гроздовима грожђа.

Пет од ових надгробних споменика имају натписе написане старославенским и ћириличним словима, избрисаним временом.

Као камени стражари, тихи и сјајни, ови надгробни споменици окружени чемпресима изнад којих се уздижу брда, засигурно представљају не само изузетно вриједну заоставштину, него и дирљиво свједочење о средњевјековној Босни (и Херцеговини).

**Подијелите своје мисли, додајте коментар,
желимо чути и ваш глас!**

OPERATION ALTHEA

follow us at

www.euforbih.org

www.facebook.com/euforbih

www.twitter.com/euforbih

www.youtube.com/euforbih

www.flickr.com/euforalthea

Public Affairs Office, HQ EUFOR SARAJEVO, E-mail: euforpio@eufor.eu.int
Phone: 033 49 5393, Cell: 061 219 097